

Arkivsak-dok. 14/25933-2
Saksbehandler Bård Andreas Lassen

Saksgang
Hovedutvalg for samferdsel, areal og miljø

Møtedato Saknr

BRUK AV SNØSCOOTER FOR FORNØYELSESKJØRING – UTTALELSE TIL FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV OM MOTORFERDSEL I UTMARK OG VASSDRAG OG FORSKRIFT FOR MOTORKJØRETØYER I UTMARK OG PÅ ISLAGTE VASSDRAG

Fylkesrådmannens forslag til vedtak

1. Vest-Agder fylkeskommune mener at dagens regelverk i tilstrekkelig grad gir rom for kjøring med snøscooter i utmark, og at dette derfor bør videreføres uten endringer.

2. Vest-Agder fylkeskommune mener at åpning for lengre snøscooterløyper i utmark, i for stor grad bryter med norske friluftsliv- og miljøverntradisjonen, samtidig som at ulempene med lovordringen vurderes som større enn fordelene og nytten. Av hensyn til friluftslivsinteressene bør det ikke åpnes opp for at kommunene kan planlegge og etablere lengre traseer for rekreasjonskjøring med snøscooter.

3. Dersom det skal åpnes opp for rekreasjonskjøring, så mener Vest-Agder fylkeskommune at dette kun bør skje i mindre avgrensede områder eller kortere rundløyper avsatt gjennom reguleringsplan eller kommuneplan.

4. Dersom det åpnes opp for etablering av lengre løyper for rekreasjonskjøring, så har Vest-Agder fylkeskommune følgende innspill:

- Vest-Agder fylkeskommune er enig at løyper ikke kan legges i verneområder, foreslåtte verneområder og nasjonale villreinområder.
- Av hensyn til villrein, bør også hensynsone villrein unntas fra områder hvor scooterløyper kan etableres.
- Det bør vurderes å settes krav om at snøscootertraseene kun kan benyttes av snøscootere med et lavt støynivå. Nærmere krav til motortype bør angis.
- Oppsyns- og tilsynsvirksomheten må styrkes med økte ressurser.
- Av hensyn til friluftsliv og naturopplevelse, bør løypene ikke kunne legges ved etablerte skiløyper eller i inngrepsfrie naturområder som ligger 3 kilometer eller mer fra tyngre tekniske inngrep (*INON-områder sone 1 og villmarkspregede områder*).

Vedlegg

Høringsbrev - Bruk av snøscooter for fornøyleseskjøring – forslag til endringer i Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag og Forskrift for motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag.

Bakgrunn for saken

I følge motorferdselloven er all motorisert ferdsel i utmark i utgangspunktet forbudt, på både bar og snødekt mark. Unntakene knytter seg i all hovedsak til nyttekjøring som transport av materiell og vilt, skogsdrift osv. Nyttekjøring i utmark forvaltes i dag primært av kommunene, som er gitt utstrakt myndighet til å åpne for slik kjøring gjennom tillatelse og dispensasjoner. Formålet med disse begrensningene har vært å begrense ferdselen til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi, og derved begrense unødvendig kjøring og fornøyelseskjøring. I tillegg har regelverket vært ment å sikre at den kjøringen som er tillatt skjer til minst mulig skade og ulempe for natur og miljø og friluftsliv. Med unntak av Nord-Troms og Finnmark hvor det gjelder egne regler, så åpner ikke dagens regelverk opp for fornøyelseskjøring med snøscooter.

I følge Sundvolden-erklæringen ønsker regjeringen å la kommunene selv forvalte motorisert ferdsel i utmark, herunder å kunne legge til rette for fornøyelseskjøring. Miljø- og klimadepartementet har derfor sendt forslag til endring om "*Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag*" samt "*Forskrift for motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag*". I korte trekk innebærer forslagene at kommunene får hjemmel til å planlegge, og etablere snøscooterløyper for fornøyelseskjøring, innenfor rammer fastsatt gjennom lov og forskrift.

Saksopplysninger

I forslag til endringer i motorferdselloven og tilhørende forskrift, foreslår Klima- og miljødepartementet at det gis en viss åpning for kjøring med snøscooter til fornøyelsesformål ved at kommunene gis adgang til å etablere snøscooterløyper. Dette skjer ved at kommunene gis hjemmel til å etablere snøscooterløyper som er fastsatt i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan. I tillegg er det en rekke andre forutsetninger som må være til stede. Nedenfor gis en kort oppstilling av de viktigste momentene som forslag til lov- og forskriftsendringen innebærer:

- Kommunene kan etablere løyper for rekreasjonskjøring med snøscooter.
- Løypene må være avklart gjennom kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan. I planarbeidet skal det tas hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv, naturmangfold, bolig- og hytteområder, kulturminner og kulturmiljø. I planforslaget skal kommunen utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i plan- og influensområdet, samt kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse områdene opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen.
- Løypene kan ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder.
- Løypene skal ikke kreve terrenginngrep.
- Kommunen skal gjennom forskrift gi bestemmelser om bruken av løypene, herunder om fartsgrenser, tidspunkt og tidsrom for kjøring (når på dagen, ukedager/helger /høytider, når på året m.v.), maksimalt fravik fra løype ved resting, m.m.
- Det kan settes krav om brukerbetaling til dekning av kostnader for drift av løypene.
- Alle berørte grunneiere må samtykke til etablering av løype.
- Vedtak om å etablere snøscooterløype kan påklages, og Fylkesmannen er klageinstans. Statlige og regionale myndigheter kan reise innsigelse til foreslåtte snøscootertraseer.

- Motorferdsel er ikke tillatt i perioden 5. mai – 30. juni.
- Løypene skal være åpne for alle, og kan ikke forbeholdes f.eks. kommunens egne innbyggere eller eget næringsliv.

Vurderinger

De foreslåtte endringene i lov og forskrift er i stor grad en videreføring av hva som lå i forsøksordningen som regjeringen forsøkte å sette i gang i vår, men som ble avsluttet etter en uttalelse fra Sivilombudsmannen. Mens forsøksordningen omfattet ca. 100 kommuner med påfølgende evaluering, vil en lov- og forskriftsendring innebære en varig hjemmel for å etablere snøscooterløyper for rekreasjon- og fornøyleskjøring.

Til tross for dagens begrensninger så har det vært en massiv vekst i antall snøscootere og barmarkskjøretøyer (ATV) de siste årene. Pr. 31/12.2013 er det registrert 2225 snøscootere i Vest-Agder. Dette er mer enn tre ganger så mange som i 1990 (679 stk) og en dobling siden år 2000 (1115 stk). 270 av dagens antall er registrert i Åseral, mens vi f.eks. finner 442 snøscootere i Kristiansand, 398 i Hægebostad, 333 i Sirdal og 220 i Vennesla. Til sammenligning så var det registrert 2653 ATVer i Vest-Agder – noe som er en økning på nesten 150 % siden 2005 og 25 % siden 2010. Veksten i antall ATV ser altså ut til å være langt større enn for snøscooter. Siden både snøscootere og ATVer også kan selges uregistrert, så er dette minimumstall. Det er grunn til å anta at det finnes en god del flere kjøretøy enn hva som er registrert.

Erfaringer med snøscooterløyper

I perioden 2000-2005 ble det gjennomført en forsøksordning med snøscooterløyper der blant annet Sirdal deltok. Erfaringer fra disse kommunene er noe blandet, men rapporten som oppsummerte ordningen, *Skår, M. og Østdahl, T. 2005. Evaluering av forsøk med ny forvaltningsordning for motorferdsel i utmark. Sluttrapport – NINA Rapport 90.*, hadde til tross for enkelte metodiske svakheter bl.a. følgende funn:

- Nye kjøreformål som rekreasjonskjøring, guida turer og vannhenting under opphold på hytte har bidratt til å øke omfanget av kjøring.
  - Omfanget av ulovlig kjøring har blitt redusert, hovedsakelig på grunn av at rekreasjonskjøring er blitt lovlig og at kjøringen i større grad enn tidligere har blitt kanalisert til faste kjøretraseer.
  - Ordningen hadde positive effekter for hensynet til viktige viltbiotoper som følge av kanalisering.
  - Ordningen hadde positive effekter for støyplager i sentrum- og boligområder og flere friluftsområder (men dette er også en effekt av forbudet mot kjøring på offentlig vei som kom i 2001.)
  - Støyplager fra snøscooterkjøring i hytteområder og i friluftsområder nær hytteområder er ikke blitt mindre, men flere steder større.
- Det er svært vanskelig å erstatte etablert privat snøscooterkjøring med leiekjøring, og det er derfor svært viktig å få etablert gode leiekjøringsordninger før det etableres seg praksis på privat transport, f.eks. i hytteområder.

Erfaringene fra forsøksordningen viser at det å åpne for rekreasjonskjøring medfører økt omfang av snøscooterkjøring, samtidig som det ser ut til å kunne bli mer støy nært hytteområder og i friluftsområder.

Likevel vil det kunne være positive effekter av å legge til rette for rekreasjonskjøring. I enkelte områder vil det kunne være grunnlag for guidede turer og utleie av snøscootere, samtidig som at snøscooterkjøring vil kunne trekke nye grupper til et reisemål.

Reiseliv og næringsutvikling

Innenfor reiselivet er det en kraftig vekst innenfor opplevelsesbasert reiseliv, og i nordlige deler av landet er det flere aktører som tilbyr snøscooterkjøring som aktivitet. Dette vil også kunne være aktuelt på vinterdestinasjoner i Vest-Agder, og vil i den forbindelse kunne gi reiselivsbedrifter bedre grunnlag for næringsaktivitet vinterstid, samt bidra til økt bosetting i utkantkommuner. Fylkesrådmannen er imidlertid usikker på hvor stort potensialet for dette er i Vest-Agder, siden en lang vinter med stabile scooterfold er en stor fordel.

Hva mener folket?

Det er en kjent sak at begrunnelser som "oppleve naturens stillhet og fred", "komme ut i frisk natur, vekk fra støy og forurensning", "oppleve landskap og stemninger i naturen" er blant de vanligste når folk skal oppgi grunnene til å gå på tur (Synovate 2009). Med bakgrunn i dette er det nærliggende å tro at mange er negative til at det åpnes opp for snøscooterkjøring i utmark. I TNS Gallups undersøkelse Natur og miljøbarometer 2012 svarer i 73 % av respondentene at de er ganske eller helt uenig i at det bør bli lettere å få tillatelse til å bruke motorkjøretøy i norsk utmark. Ut fra tidligere tilsvarende undersøkelser så synes begrunnelsen først og fremst å være at det ødelegger naturen og at det bråker og forstyrrer dyr og mennesker. Når det gjelder snøscooter spesifikt, så viser tallene at 64 % av respondentene er helt eller ganske uenig i at "det bør bli lettere å få tillatelse til å bruke snøscooter i norsk utmark". En annen undersøkelse fra TNS Gallup i 2007 viser videre at 53 % av de spurte faktisk er meget positiv eller ganske positiv til en innskjerping av dagens regelverk for snøscooterkjøring". Oppsummert så kan det se ut til at de foreslåtte endringene i motorferdselloven med tilhørende forskrifter er i utakt med folkeopinionen.

Ulovlig kjøring i Vest-Agder

I følge Statens naturoppsyn er det betydelige mengder med ulovlig snøscooterkjøring i Vest-Agder – gjerne knyttet til fjell og heiområdene. I lavereliggende strøk er det trolig også ulovlig kjøring, men her har oppsynet mindre oversikt. Etter oppsynets vurdering vil løyper kunne være positivt for å kanalisere noe av den ulovlige kjøringen, men de mener samtidig at kjøring i "kjedelige, ensformige og humpete" løyper fort vil være lite attraktivt for mange av dem som kjører ulovlig på heia i dag.

Åpning for annen motorferdsel i utmark?

De foreslåtte endringene vil innebære en betydelig utvidelse av adgangen til å bruke motorkjøretøy i utmark, og fylkesrådmannen frykter at denne liberaliseringen vil bli første steg på veien mot å også åpne opp for andre typer motorferdsel i utmark, som f.eks. ATV-kjøring på barmark. Etter den kraftige økningen i salget av denne typen kjøretøy, så har det vært et økende press for også å åpne opp for denne typen kjøring. Ut fra et føre var – prinsipp mener fylkesrådmannen at man bør holde fast på dagens restriktive holdning til motorferdsel i utmark, og heller legge til rette for mindre avgrensede områder og baner hvor scooterkjøring kan foregå.

Samlet vurdering

Ut fra fylkeskommunens interesser knyttet til friluftsliv, så er fylkesrådmannen negativ til at det nå legges til rette for rekreasjonskjøring i utmark – spesielt ut fra konklusjonene for tidligere forsøksordning. Norsk friluftslivstradisjon tar utgangspunkt i det enkle friluftsliv der nærhet til naturen, naturopplevelse, trivsel og miljøvennlighet står sentralt. Selv om friluftsliv er et begrep i stadig endring, så mener fylkesrådmannen at en permanent åpning for rekreasjonskjøring i utmark er et grep som vurdert opp mot nytten vil kunne få uforholdsmessig store konsekvenser for de hensyn motorferdselloven er ment å ivareta. Da Miljøverndepartementet i 1972 satte i gang arbeidet med å regulere motorferdsel i utmark gjennom lov, var det med bakgrunn i at motorferdsel i utmark var økende, og at dette medførte skade og ulempe på naturen samt støy og ulemper for friluftslivet. I dag skriver departementet i høringsbrevet at det fremdeles et er mål å begrense motorferdsel i utmark mest mulig, og etter fylkesrådmannens oppfatning er det underlig at man åpner opp for rekreasjon- og fornøyleskjøring som bidrar til økt kjøring, dersom det fortsatt er et mål om å begrense motorferdsel i utmark mest mulig. Ut fra en samlet vurdering mener fylkesrådmannen at det ikke bør åpnes opp for rekreasjonskjøring med snøscooter i utmark.

Dersom det likevel skal åpnes opp for rekreasjonskjøring, så ha fylkesrådmannen følgende innspill:

Mindre avgrensede områder for rekreasjonskjøring:

I stedet for lange løyper bør det sees på muligheten for å legge til rette for rekreasjonskjøring på mindre, avgrensede områder og kortere rundløyper avsatt i regulerings- eller kommuneplan. I følge Statens naturoppsyn i Vest-Agder så er det et betydelig problem med ulovlig kjøring, og trolig vil kjøring i tilrettelagte løyper neppe være attraktivt nok til å få bukt med mye av den ulovlige frikjøringen på heia. En åpning for mindre, avgrensede områder for frikjøring derimot kunne være mer attraktivt for dem som driver med ulovlig kjøring på heiene i dag. Fylkesrådmannen mener derfor at man i stedet bør vurdere å åpne for den slik løsning.

Unntak Hensynsone villrein, INON-områder og skiløyper

I følge forskriften er det av hensyn til villreinen, ikke anledning til å legge scooterløypene i Nasjonale villreinområder. Fylkesrådmannen støtter dette. I Regional plan for Setesdal Vesthei, Austhei og Ryfylkeheiene er det imidlertid også satt av en Hensynsone Villrein hvor villreinen skal hensyntas, og hvor eventuelle tiltak skal konsekvensutredes. Av hensyn til villreinen mener fylkesrådmannen at også denne typen områder bør unntas fra hvor man kan etablere snøscooterløyper.

Mange turgåere verdsetter store, sammenhengende områder uten inngrep, med de mulighetene det gir for opplevelse av stillhet og intakt natur. Slike områder regnes ofte for å ha en egenverdi i kraft av fraværet av inngrep. Naturområder med urørt preg er også viktig å ta vare på for å opprettholde landsdelen som et attraktivt reisemål for turister fra inn- og utland, særlig siden denne typen områder er i ferd med å bli en begrenset ressurs i fylket og landet for øvrig. I forvaltningen benyttes begrepet inngrepsfrie naturområder (INON) om områder som ligger lenger enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep. Inngrepsfrie naturområder er inndelt i 3 ulike soner basert på avstand til nærmeste inngrep:

Villmarkspregede områder: Områder fem kilometer eller mer fra tyngre tekniske inngrep.

Inngrepsfri sone 1: Områder mellom tre og fem kilometer fra tyngre tekniske inngrep.

Inngrepsfri sone 2: Områder mellom en og tre kilometer fra tyngre tekniske inngrep.

Vest-Agder er i dag blant fylkene med arealmessig minst INON-områder (19,9 % av fylkets areal), og i perioden 1998-2008 opplevde Vest-Agder klart størst reduksjon av villmarkspregede områder (-31,1 %). Med bakgrunn i dette er det viktig at gjenværende INON-områder blir ivaretatt.

I følge Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014-2020, så skal tiltak som reduserer friluftslivsverdiene i INON-områder unngås. Selv om snøscooterløyper teknisk sett ikke reduserer utbredelsen på INON-områder, så vil de likevel kunne redusere de kvalitetene og verdiene som knytter seg disse områdene – naturlige økosystemer, biologisk mangfold, opplevelse av stillhet og urørt natur og landskap osv. Videre er slike områder viktige for tradisjonelt friluftsliv, herunder opplevelse av stillhet. Dette synes å få en stadig større betydning innen reiselivet, ikke minst innenfor internasjonal turisme. Fylkesrådmannen mener derfor at løypene bør unngås i inngrepsfrie naturområder som ligger 3 kilometer eller mer fra tyngre tekniske inngrep (INON-områder sone 1 og villmarkspregede områder).

For å unngå konflikter mellom scooterkjørere og skigåere, og samtidig opprettholde kvaliteten ved skiløypene, mener fylkesrådmannen at det bør settes krav om at det ikke kan etableres snøscooterløyper i nærhetene av etablerte skiløyper. Selv om lovforslag sier kommunene skal ta hensyn til ulemper for friluftslivet i planarbeidet, så bør det likevel fastsettes at områder med etablerte skiløyper bør holdes fri fra snøskutertrafikk.

Tekniske begrensninger

I høringsbrevet etterspørres synspunkt på om det bør settes tekniske begrensninger med tanke på støy, fart, lukt og ulovlig kjøring i fjellsider. Etter fylkesrådmannens oppfatning så er det støy som er mest problematisk ved rekreasjonskjøring, og i den sammenheng bør det vurderes om det kan og bør settes krav om motorer med lavere støynivå og motorstørrelse. En reduksjon av støy som følge av krav til motor, vil trolig gjøre scooterkjøringen mer akseptabel i en rekke områder. Det bør vurderes å stille krav om at kun scootere med begrenset lydnivå og motorstørrelse tillates i scooterløypene. Dette bør ikke være veldig problematisk all den tid fartsgrensen pr i dag er på 70 km/t i hele landet.

Oppsyn og kontroll

Dersom det åpnes opp for rekreasjonskjøring så er det en forutsetning at det følges opp med tilstrekkelig ressurser til oppsyn og kontrollvirksomhet. Dette er viktig for å sikre at hensynet til friluftsliv og naturmangfold ivaretas, og at det bygges opp respekt for regelverket. Ulike medieoppslag kan tyde på at denne typen oppsyn ikke prioriteres av politiet som følge av manglende ressurser, og det vil være uheldig dersom en slik praksis vedvarer. Fylkesrådmannen mener derfor at en åpning for snøscooterkjøring utmark må følges opp med økte ressurser til tilsyn og kontroll.

Økonomiske konsekvenser

Saken har ingen konsekvenser for Vest-Agder fylkeskommune.

Kristiansand, 18. august 2014

Kenneth Andresen
regionalsjef

Kristin Syvertsen
seksjonsleder